

OSIGURANJE KVALITETE STRUKOVNOG OBRAZOVANJA I OBUKE – BOSNA I HERCEGOVINA

Ustanova Članica Foruma ETF-a:
Agencija za predškolsko, osnovno i srednje
obrazovanje

Travanj 2020



Quality Assurance Forum

FORUM EUROPSKE ZAKLADE ZA OSPOSOBLJAVANJE (ETF)
ZA OSIGURANJE KVALITETE STRUKOVNOG OBRAZOVANJA
I OSPOSOBLJAVANJA

The contents of this paper are the sole responsibility of the ETF and do not necessarily reflect the views of the EU institutions.

© European Training Foundation, 2020

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged.

SADRŽAJ

1.	UVOD	4
1.1	Nacionalni kontekst	4
1.2	Statistički podatci	4
1.3	Sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja	5
2.	OSIGURANJE KVALITETE SOO-A	8
2.1	Pregled	8
2.2	Opće informacije o osiguranju kvalitete na razini sustava SOO-a	8
2.3	Osiguranje kvalitete povezano s ključnim područjima SOO-a	9
3.	OSIGURANJE KVALITETE SOO-A PREDNOSTI, PROMJENE, POTREBE	11
4.	PRIMJER DOBRE PRAKSE	12

1. UVOD

1.1 Nacionalni kontekst

Bosna i Hercegovina (BiH) zemlja je s višim srednjim dohotkom. Broji oko 3,8 milijuna stanovnika, a taj se broj posljednjih godina polako smanjuje zbog demografskih promjena i iseljavanja.

BiH ima složen ustroj vlasti te su odgovornosti za područja gospodarstva, obrazovanja i zapošljavanja izrazito decentralizirane u trima regijama: Federaciji Bosne i Hercegovine (Federacija BiH), s nadležnošću decentraliziranom u deset kantona, Republici Srpskoj i distriktu Brčko.

BiH je potencijalna zemlja kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji (EU), a Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju potpisan je 16. srpnja 2008. Pridruživanje EU-u jedan je od strateških prioriteta na svim razinama vlasti u BiH.

Iako je prije epidemije bolesti COVID-19 gospodarstvo pokazivalo znakove poboljšanja, to nije rezultiralo poboljšanjima u području zapošljavanja. Stopa nezaposlenosti iznosi 18 % te je najveća u regiji, a bez posla je 39 % mladih osoba. Gotovo jednu trećinu nezaposlenih (30 %) čine dugotrajno nezaposlene osobe (dulje od 12 mjeseci). Žene su u posebno nepovoljnom položaju na tržištu rada, sa stopom zaposlenosti od 36 %, u usporedbi s 59 % kad je riječ o muškarcima.

Stopa zaposlenosti osoba s općim srednjoškolskim obrazovanjem iznosi 56 % i viša je od one za osobe koje su završile strukovno obrazovanje (46 %). Stopa zaposlenosti žena koje su pohađale strukovno obrazovanje i obuku (SOO) iznimno je niska (iznosi 31 %) u odnosu na stopu zaposlenosti žena s općim obrazovanjem (54 %). Osim toga što su teže zapošljive, žene rjeđe nastavljaju obrazovanje i vjerojatnije će na tržištu rada biti suočene s obeshrabrivanjem.

Oko četvrtine mladih osoba ne radi, nije u sustavu redovitog obrazovanja ni u sustavu obrazovanja odraslih.

1.2 Statistički podatci

TABLICA 1. STANOVNIŠTVO

	Broj stanovnika	Relativan udio mladih u stanovništvu (15–24? %)
2010	3 844 046	16,2
2014	3 526 207	15,4
2018	3 501 715	14,4

Izračuni Europske zaklade za osposobljavanje (ETF) na temelju podataka BHAS-a i podataka o mladima iz ankete o radnoj snazi.

Izvor: Podatci Eurostata za razdoblje 2010.–12.; podatci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) za razdoblje 2013.–17.

TABLICA 2. ZAPOSŁJAVANJE

	Stopa zaposlenosti (15+, %)	Stopa zaposlenosti mladih (15–24, %)
2010	32,5	14,0
2014	31,7	10,9
2018	34,3	19,7

Izvor: BHAS.

TABLICA 3. RAZINA ZAVRŠENOG OBRAZOVANJA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA (15+, %)

	Niže	Srednje	Visoko
2010	20,5	66,2	13,3
2014	18,0	65	17,1
2018	14,8	68,9	16,3

Niže obrazovanje: Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED) 0–2; Srednje – ISCED 3–4; Visoko – ISCED 5–8.

Izvor: BHAS.

TABLICA 4. SUDJELOVANJE U SOO-U (UČENICI KOJI POHAĐAJU STRUKOVNE PROGRAME KAO POSTOTAK U UKUPNOM BROJU UČENIKA U VIŠEM SREDNJEM OBRAZOVANJU)

	Više srednje obrazovanje (razina 3 ISCED-a) – SOO
2010	74,5
2014	74,4
2017	76,2

Izvor: Administrativni podatci BHAS-a.

1.3 Sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Uređenje i upravljanje

Obrazovni sustav u BiH djeluje u skladu s ustavnim ustrojem zemlje. Njime upravlja 14 institucija nadležnih za obrazovanje. Glavne su institucije koje se bave pitanjima obrazovanja i SOO-a sljedeće:

Na državnoj razini:

- Ministarstvo civilnih poslova i njegov Sektor obrazovanja; te
- Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOSO) u BiH i njezin Odsjek za SOO.

Na razini entiteta/distrikta:

- Na razini Federacije BiH: Ministarstvo obrazovanja i znanosti; te deset kantonalnih ministarstava obrazovanja;
- Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske;
- Odjel za obrazovanje distrikta Brčko.

Osim toga, uspostavljene su i institucije nadležne za obrazovanje na razini kantona u Federaciji BiH, jedna u Republici Srpskoj te Odjel za obrazovanje u Vladi distrikta Brčko. Odgovarajuća ministarstva obrazovanja odgovorna su za praćenje i evaluaciju napretka i kvalitete programâ SOO-a na razini za koju su nadležna.

Na državnoj razini uspostavljene su dvije agencije za visoko obrazovanje: Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete te Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja.

APOSO je osnovan 2007. Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda znanja, ocjenjivanje ishoda učenja, razvoj zajedničke jezgre kurikula u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i za druge stručne poslove u pogledu standarda znanja i ocjenjivanja kvalitete koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima.

Uspostavljena su i dodatna savjetodavna tijela, kao što je Konferencija ministara obrazovanja u BiH, kao najviše savjetodavno tijelo, Rectorska konferencija BiH i Vijeće za opće obrazovanje.

Financiranje

Sveukupno 5 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) ulaže se u obrazovanje, u usporedbi s 4,6 % u EU-u.

Budući da je obrazovni sustav izrazito decentraliziran, škole koje pružaju strukovno obrazovanje i obuku uglavnom financira kantonalno ministarstvo obrazovanja te zasebno ministarstvo obrazovanja u Republici Srpskoj. Financijsko planiranje za obrazovni sustav u BiH temelji se na sredstvima koja su dodijeljena u prethodnim razdobljima. Temelji se na resursima i ponudi. Javne institucije za obrazovanje u deset kantona Federacije BiH i distriktu Brčko podnose svoje financijske planove (godišnje proračune) na temelju troškova iz prethodne godine. Komponenta koja se odnosi na troškove komunalnih usluga uglavnom je fiksna te ovisi o veličini školske zgrade i njezinu stanju.

Glavna je promjenjiva komponenta broj nastavnika i iznos njihovih plaća. Pri utvrđivanju broja nastavnika u obzir se uzima nekoliko kriterija, kao što su broj razreda i broj sati provedenih na nastavi na temelju kurikula.

Više od 90 % proračuna za škole namijenjeno je za plaće i druge troškove povezane s radom (naknade i putni troškovi). Za mjerenje rezultata SOO-a i naknadnu primjenu na mehanizme financiranja ne upotrebljavaju se ishodi učenja, zapošljivost nakon školovanja ni bilo kakvi drugi kvalitativni pokazatelji.

Regulatorni okviri

Na državnoj razini SOO je prije svega uređen Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Iako su u Okvirnom zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju utvrđene opće odredbe o srednjem obrazovanju te opća načela, razine i struktura obrazovnog sustava, Okvirnim zakonom o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci pružaju se konkretna pravila i propisi povezani sa srednjim obrazovanjem i SOO-om. Republika Srpska, sedam kantona u Federaciji BiH i distrikt Brčko donijeli su ili prilagodili zakonodavstvo u skladu s Okvirnim zakonom o SOO-u.

Nakon šire javne rasprave u Republici Srpskoj 2018. donesen je novi Zakon o srednjem obrazovanju. To je zakonodavstvo doživjelo znatne promjene koje se odnose na tehničko strukovno obrazovanje i osposobljavanje, i u obrazovnoj politici i u praktičnom smislu.

Glavne vrste ustanova koje pružaju SOO

Na osnovi trenutnog zakonodavnog okvira o obrazovanju u Bosni i Hercegovini SOO se pruža na razini srednjeg obrazovanja, u školama koje se nazivaju „srednjim tehničkim školama” ili „srednjim strukovnim školama”.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje uglavnom pružaju javne škole, a pretežno se održava u školama.

U BiH djeluje 311 srednjih škola: opće škole (gimnazije), umjetničke škole, vjerske škole, škole za djecu s posebnim potrebama, tehničke škole i strukovne škole. Od tog broja njih 235 jesu strukovne i tehničke škole, pri čemu se njih 148 nalazi u Federaciji BiH, tri u distriktu Brčko, a 84 srednje strukovne i tehničke škole su u Republici Srpskoj.

Na početku školske godine 2017./18. u srednje škole u BiH upisalo se 124 148 učenika. Njih se 67 895 upisalo u srednje tehničke škole, a 22 819 u srednje strukovne škole. Iz toga je vidljivo da je ukupno 90 714 (73,06 %) srednjoškolaca odabralo srednje strukovno obrazovanje, a njih 29 591 opće obrazovanje (gimnaziju).

Glavni načini pružanja SOO-a / glavne vrste programa

Srednje strukovno obrazovanje i obuka pruža se u strukovnim školama u okviru trogodišnjih ili četverogodišnjih programa. Četverogodišnji programi omogućuju izravan pristup visokom obrazovanju.

Trogodišnji programi su uključeni sa oko 18 % u srednjem obrazovanju i oko 25 % u okviru stručnog obrazovanja. U skladu s utvrđenim standardom, praktična nastava trebala bi se odvijati u trajanju od jednog dana u tjednu za učenike prvog razreda do tri dana u tjednu za učenike trećeg razreda. Praktična nastava općenito se odvija u radionicama unutar škole ili se kombinira nastava u školskim radionicama i u poduzećima. U slučaju dvojnog obrazovanja praktična nastava odvija se isključivo u poduzećima. Završni ispit održava se po završetku programa.

Četverogodišnji programi su uključeni sa oko 55 % u srednjem obrazovanju i oko 75 % u okviru stručnog obrazovanja. Iako je za praktičnu nastavu predviđeno manje vremena nego u trogodišnjim programima, kada postoji mogućnost dvojnog obrazovanja, obvezno je osposobljavanje u poduzeću.

Glavne kvalifikacije u skladu s razinama ISCED-a

Iako većina tehničkih i strukovnih programa traje tri ili četiri godine, u skladu s Okvirnim zakonom o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci postoji i mogućnost da strukovni programi traju manje od tri godine ako se temelje na potrebama lokalnog tržišta rada. Tehničke i strukovne škole u BiH nude programe podijeljene u sljedeće kategorije:

1. Srednje strukovno obrazovanje i obuka – razina 3 ISCED-a, kvalificirani radnik: riječ je o programima strukovnog obrazovanja u trajanju od tri godine, kod kojih je minimalni uvjet za upis završeno obrazovanje razine 2 ISCED-a.
2. Srednje strukovno obrazovanje i obuka (posebne potrebe) – razina 3 ISCED-a, kvalificirani radnik: riječ je o programima strukovnog obrazovanja u trajanju od tri godine, kod kojih je minimalni uvjet za upis završeno obrazovanje razine 2 ISCED-a.
3. Srednje tehničko obrazovanje – razina 3 ISCED-a, kvalificirani radnik, specijalizirani kvalificirani radnik: riječ je o programima strukovnog obrazovanja u trajanju od četiri godine, kod kojih je minimalni uvjet za upis završeno obrazovanje razine 2 ISCED-a.
4. Srednje tehničko obrazovanje (posebne potrebe) – razina 3 ISCED-a, specijalizirani kvalificirani radnik: riječ je o programima strukovnog obrazovanja razine 3 ISCED-a u trajanju od četiri godine.
5. Srednje strukovno obrazovanje, obrazovanje odraslih – razina 3 ISCED-a, kvalificirani radnik: obrazovanje odraslih namijenjeno je osobama koje su završile barem osnovno obrazovanje.
6. Srednje strukovno obrazovanje, obrazovanje odraslih – razina 3 ISCED-a, specijalizirani kvalificirani radnik: obrazovanje odraslih namijenjeno je osobama koje su završile barem osnovno obrazovanje.
7. Programi razine 4 ISCED-a ne smatraju se programima visokog obrazovanja te je obično riječ o programima strukovnog obrazovanja koji su namijenjeni pripremi osoba sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem za tržište rada.

2. OSIGURANJE KVALITETE SOO-A

2.1 Pregled

Razvoj pouzdanog sustava za osiguranje kvalitete otežan je zbog prirode sustava; obrazovanje je i dalje u nadležnosti entiteta koji čine BiH. Postoje brojni obrazovni sustavi te su stoga mjere osiguranja kvalitete za te sustave u različitim fazama razvoja i provedbe.

2.2 Opće informacije o osiguranju kvalitete na razini sustava SOO-a

Ministarstva obrazovanja Republike Srpske, distrikta Brčko i deset kantona Federacije BiH nadležna su za sva pitanja obrazovanja, uključujući utvrđivanje pedagoških standarda, odobravanje kurikula te imenovanje školskih odbora. Aktivnosti u tom području u BiH od 2003. koordinira Ministarstvo civilnih poslova.

Uloga APOSO-a u poboljšavanju kvalitete SOO-a ostvaruje se u partnerstvu s ministarstvima obrazovanja i mrežom pedagoških ustanova. Odjel APOSO-a za SOO i obrazovanje odraslih ima posebna zaduženja povezana sa standardima/kvalitetom obrazovanja i zajedničkom jezgrom kurikula.

Pedagoške ustanove različitih entiteta koji čine BiH imaju veliku odgovornost za osiguranje kvalitete u vezi s razvojem kurikula, novim metodologijama SOO-a, osposobljavanjem nastavnika te praćenjem i ocjenjivanjem nastavnika/škola. Međutim, pedagoške ustanove i dalje nemaju prikladan, sustavan pristup osiguranju kvalitete.

Savjetodavna vijeća u školama koje pružaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje imaju presudnu ulogu kad je riječ o kurikulu, a podržavaju i održavanje veza između škola i tržišta rada.

Trenutačno ne postoje nikakve formalne strukture koje bi omogućivale aktivnu ulogu socijalnih partnera u SOO-u na nacionalnoj razini. Međutim, tripartitna vijeća za SOO djeluju u četiri kantona i u distriktu Brčko.

2.3 Osiguranje kvalitete povezano s ključnim područjima SOO-a

Dokazi – statistički podatci, istraživanje i razvoj

Smanjenje neusklađenosti između SOO-a i potražnje na tržištu rada važan je prioritet u BiH. Aktivnosti za prikupljanje podataka o tržištu rada uključuju/uključivale su:

- godišnja istraživanja koja provodi Federalni zavod za zapošljavanje;
- analizu politike uključivanja u SOO koju provode kantoni BiH kako bi se utvrdilo u kojoj je mjeri usklađena s uvjetima na tržištu rada;
- analize trendova i izvješća koje sastavljaju uredi za zapošljavanje na razini entiteta (poslodavci smatraju da se ta izvješća ne uzimaju dovoljno u obzir pri oblikovanju politika);
- istraživanje Centra za politike i upravljanje o povezanosti politika obrazovanja s tržištem rada (2010.);
- ankete na razini poduzeća, na primjer internetska anketa iz 2009. u kojoj su sudjelovala 933 poduzeća.

Informacijski sustav SOO-a koji je razvio APOSO namijenjen je kako bi se omogućio pristup razvoju SOO-a utemeljen na dokazima. Prikupljaju se podatci o glavnim pokazateljima o školama, učenicima, kurikulumima i nastavnim planovima i programima. Ipak, usporedivost i iskoristivost podataka i dalje su upitne jer neka ministarstva ne dostavljaju podatke redovito.

Osiguranje kvalitete i stupanj kvalifikacija

U BiH postoji zajednička jezgra općeobrazovnih dijelova kurikula. Za taj je dio nadležan APOSO, kao i za osmišljavanje prijedloga modularnih kurikula za stručni dio. Ministarstvo obrazovanja na razini entiteta Republike Srpske i kantonalna ministarstva obrazovanja u Federaciji BiH nadležni su za uvođenje i provedbu kurikula.

Međutim, na temelju postupka diferenciranog razvoja kurikula APOSO izrađuje standarde zanimanja od 2010., dok je postupak razvoja standarda kvalifikacija započeo 2018. u okviru dvogodišnjeg projekta „Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje” uz potporu EU-a.

Projekt je rezultirao, među ostalim, smjernicama za razvoj standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i ishoda učenja te kurikula, programa i modula. Projekt je uključivao i smjernice za razvoj metodologija za evaluaciju neformalnog i informalnog učenja. Dosad je s pomoću tih smjernica razvijeno 37 standarda zanimanja i 21 standard kvalifikacija različitih vrsta i razina. Temelje se na ishodima učenja, a u okviru projekta uveden je i model ECVET-a (Europski kreditni sustav u

strukovnom obrazovanju i osposobljavanju). Predstavници gospodarstva, poslodavaca i obrazovnih ustanova bili su uključeni u faze pripreme, izrade i provjere razvoja tih standarda.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je 2011. Osnove kvalifikacijskog okvira koje obuhvaćaju kvalifikacije koje se temelje na ishodima učenja za sve razine obrazovanja u okviru osam referentnih razina, u skladu s Europskim kvalifikacijskim okvirom. APOSO je u razdoblju 2013.–14. koordinirao rad ključnih dionika u razvoju standarda za deset kvalifikacija u okviru SOO-a. APOSO otad kontinuirano razvija standarde zanimanja i standarde kvalifikacija, ali dinamika rada ovisi isključivo o financiranju projekta. Vijeće ministara donijelo je 2015. akcijski plan za provedbu Osnova kvalifikacijskog okvira za razdoblje 2014.–20.

Osnove kvalifikacijskog okvira još nisu u potpunosti provedene. Ne postoji funkcionalni registar, a Međusektorski odbor (tijelo nadležno za oblikovanje politika u vezi s Osnovama kvalifikacijskog okvira) nije se sastao od 2015.

BiH kasnije ove godine (2020.) planira predstaviti poveznice Osnova kvalifikacijskog okvira s Europskim kvalifikacijskim okvirom.

Osiguranje kvalitete i ustanove koje pružaju SOO

Priručnik za osiguranje kvalitete SOO-a (uz popratnu dokumentaciju za samoocjenjivanje, vanjsko ocjenjivanje i ocjenjivanje na razini sustava) razvijen je u okviru projekta EU-a „Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje”.

Ministarstva obrazovanja na razini entiteta/kantona tijela su nadležna za akreditaciju ustanova koje pružaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje te za provedbu vanjskih i unutarnjih ocjenjivanja na odgovarajućoj razini nadležnosti.

U Republici Srpskoj stvoreni su zakonski preduvjeti za uspostavu sustava samoocjenjivanja škola. Samoocjenjivanjem su obuhvaćena sljedeća područja: upravljanje školom, podučavanje i učenje, uspjeh učenika, podrška učenicima, struktura i sadržaj kurikula, ljudski i materijalni resursi škole te sustavi i postupci za osiguranje kvalitete.

Standardi se ocjenjuju s pomoću pokazatelja kvalitete, što znači da su za svaki standard definirani pokazatelji kvalitete.

U skladu s ustavnim okvirom BiH za provedbu i nadzor završnih ispita (matura) u srednjim strukovnim školama nadležna su ministarstva obrazovanja entiteta/kantona/distrikta Brčko. Eksterna matura ne provodi se na razini BiH niti na razini entiteta/kantona, uz iznimku Tuzlanskog kantona, gdje je započeo postupak uspostave eksterne mature za strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

Osiguranje kvalitete i standardi kvalifikacija za nastavnike/voditelje obuke u SOO-u i njihovo trajno stručno usavršavanje

Obrazovanje nastavnika definirano je zakonom.

Profili i kvalifikacije nastavnika definirani su na temelju zahtjeva kurikula za svaki modul/predmet. Nastavnici u SOO-u moraju završiti prvi ciklus visokog obrazovanja s 240 bodova u Europskom sustavu prijenosa i prikupljanja bodova (ECTS) ili drugi ciklus visokog obrazovanja kad je riječ o osobama koje su bile upisane u programe visokog obrazovanja 3+2+3. Svi nastavnici moraju položiti stručni ispit nakon jedne godine prakse u školi pod nadzorom mentora.

Postupak za voditelje osposobljavanja u poduzećima nije uređen.

Agencija APOSO 2014. je u suradnji sa svim nadležnim ministarstvima i pedagoškim ustanovama pripremila i objavila „Model za unapređenje sustava kontinuiranoga profesionalnog razvoja odgojitelja, nastavnika i stručnih suradnika u BiH“. Osim toga, APOSO je 2018. izradio „Smjernice za izradu standarda za akreditaciju programa obuke nastavnika u SOO-u“ u Bosni i Hercegovini. U tom se dokumentu iznose standardi i postupci za akreditaciju programâ osposobljavanja nastavnika u SOO-u.

Iako je stručno usavršavanje nastavnika uređeno pravilnicima odgovarajućih ministarstava obrazovanja, ne postoje strogi zahtjevi u pogledu stručnog usavršavanja ili ocjenjivanja rada koje je potrebno ispuniti kako bi se nastavnik mogao nastaviti baviti svojim zanimanjem.

U svojem je izvješću o trajnom stručnom usavršavanju nastavnika ETF utvrdio da, iako je trajno stručno usavršavanje prepoznato i uključeno na svim razinama karijere nastavnika u SOO-u te svaki nastavnik svake godine mora dostaviti popis osposobljavanja u kojima je sudjelovao u okviru trajnog stručnog usavršavanja, postoji zabrinutost da inovativnost i struktura trajnog stručnog usavršavanja previše ovise o međunarodnim inicijativama te da se ne može zajamčiti održivost tih inicijativa.

Ocjenjivanje rada nastavnika uređeno je različitim propisima u različitim dijelovima zemlje. Svaki entitet ima posebne pravilnike kojima se uređuje postupak ocjenjivanja, a provode ga ravnatelji škola, savjetnici i/ili inspektori iz lokalne pedagoške ustanove.

U skladu sa zakonodavstvom nastavnike je u pravilu u svrhu ocjenjivanja potrebno posjetiti jednom u dvije godine. Mogu dobiti ocjene „ne zadovoljava“, „zadovoljava“, „dobro“ ili „izvrsno“. Međutim, ocjene se ne temelje na zajedničkim standardima kvalitete, a nastavnicima se ne pružaju dostatne smjernice, povratne informacije i podrška.

3. OSIGURANJE KVALITETE SOO-A PREDNOSTI, PROMJENE, POTREBE

Nove promjene – u tijeku/u planu

Nacionalni pristup koji se temelji na unapređenju sustavâ osiguranja kvalitete na nacionalnoj razini i najboljem mogućem iskorištavanju Europskog referentnog okvira za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET), u skladu s ciklusom EQAVET-a, trebao je biti uspostavljen 2018. i obuhvaćati početno i trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Predloženi pristup obuhvaćao je provedbu Osnova kvalifikacijskog okvira, sustave bodovanja / vrednovanje neformalnog i informalnog učenja te izradu i certificiranje kvalifikacija. Predloženi pristup uključivao je i prikupljanje informacija o osobama koje su završile početno/trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje na odgovarajućoj razini vlasti (Republika Srpska, deset kantona u Federaciji BiH i distrikt Brčko). Te su se informacije trebale staviti na raspolaganje i podijeliti na državnoj razini putem internetskih stranica APOSO-a i Ministarstva civilnih poslova.

Taj pristup nikad nije proveden.

Potrebe i izazovi

Izazovi povezani s unapređenjem osiguranja kvalitete SOO-a uključuju sljedeće potrebe:

- uspostavu okvira za omogućivanje dijaloga o osiguranju kvalitete SOO-a između socijalnih partnera i tijela nadležnih za SOO;
- reviziju pravne osnove za SOO i osiguranje kvalitete SOO-a kako bi se uključile odgovarajuće mjere za pružanje podrške u razvoju škola za SOO;
- usavršavanje tijela nadležnih za SOO i odgovornog osoblja na svim razinama u vezi s pravnim i praktičnim posljedicama osiguranja kvalitete SOO-a;
- praćenje i ocjenjivanje provedbe strategije i operativnih smjernica za osposobljavanje nastavnika uz rad.

4. PRIMJER DOBRE PRAKSE

Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona provodi vanjsko ocjenjivanje škola koje pružaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Iako je ocjenjivanje prije svega usmjereno na postupak podučavanja, upotrebljavaju se i dodatni pokazatelji za ocjenjivanje kvalitete. Pedagoško vijeće sastavljeno je od svih pedagoških savjetnika te odlučuje o kriterijima i potkriterijima. Svaki se kriterij mjeri u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje koje se pripremaju svake godine. Na temelju vanjskog ocjenjivanja koje provodi Pedagoški zavod sastavlja se popis škola s ljestvicom i bodovima za svaki od kriterija. Smjernice i popis škola objavljuju se na internetskim stranicama Zavoda. U vanjskim ocjenjivanjima primjenjuju se sljedeći kriteriji kvalitete.

KRITERIJI KVALITETE

1. Kurikuli i nastavni planovi i programi

- 1.1. Godišnji program rada škole (obrazac propisan zakonom)
- 1.2. Izrada programa rada škole (strateški dokument)

2. Resursi

- 2.1. Ljudski resursi
- 2.2. Tehnički resursi (prostor, oprema itd.)
- 2.3. Financijska sredstva
- 2.4. Resursi lokalne zajednice

3. Upravljanje i osiguranje kvalitete

- 3.1. Upravljanje školom
- 3.2. Organizacija rada u školi
- 3.3. Osiguranje kvalitete

4. Obrazovni rad

- 4.1. Planiranje modula, predmeta i metoda
- 4.2. Praćenje uspjeha
- 4.3. Podučavanje i učenje
- 4.4. Obrazovanje i istraživačko okruženje

5. Podrška za razvoj i rezultate uspjeha učenika

- 5.1. Podrška razvoju učenika kao pojedinaca
- 5.2. Podrška razvoju učenika u izvannastavnim aktivnostima
- 5.3. Rezultati u području obrazovnog rada

6. Komunikacija i suradnja

- 6.1. Suradnja s roditeljima
- 6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom
- 6.3. Suradnja s kolegama i timski rad

7. Stručno usavršavanje

- 7.1. Usavršavanje rukovodstva škole (ravnatelj, zamjenik ravnatelja)
- 7.2. Usavršavanje nastavnika

Where to find out more

Website

www.etf.europa.eu

ETF Open Space

<https://openspace.etf.europa.eu>

Twitter

[@etfeuropa](https://twitter.com/etfeuropa)

Facebook

facebook.com/etfeuropa

YouTube

www.youtube.com/user/etfeuropa

Instagram

instagram.com/etfeuropa/

LinkedIn

linkedin.com/company/european-training-foundation

E-mail

info@etf.europa.eu